

SAYILARLA ÇEKYA TURİZMİ (CZECHIA TOURISM IN NUMBERS)**

Ayhan DAĞDEVİREN^{1*} (orcid.org/0000-0003-0004-8007)

¹Çankırı Karatekin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Çankırı, Türkiye

Özet

Çekya; Orta Avrupa’da bulunan, Almanya, Avusturya, Polonya ve Slovakya ile komşu, denize kıyısı olmayan bir ülkedir. Başkent Prag, Çekya’nın en popüler turizm destinasyonlarından biridir. Ülke, idari olarak 14 bölgeye ayrılmıştır. 1 Mayıs 2004’ten beri Avrupa Birliği üyesi olan ülke; tarihi yapıları, doğal güzellikleri, termal kaynakları, gastronomik değerleri ve diğer turizm varlıklarıyla birçok ziyaretçiyi kendine çekmektedir. Araştırmanın amacı, Çekya turizmini istatistiki veriler doğrultusunda analiz etmektir. Araştırmada ikincil verilerden yararlanılmıştır. Araştırmada bazı göstergeler için beş yıllık, bazı göstergeler için ise yıllık veriler kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Çekya’nın pandemi sonrasında uluslararası turist sayısı ve turizm gelirlerinde toparlanma eğilimine girdiği tespit edilmiştir. Ayrıca ülkedeki konaklama işletmelerinin sayısının 2020 yılında 10.699 iken 2024 yılında 10.104’e, oda sayısının 2020 yılında 228.431 iken 2024 yılında 216.691’e, konaklama işletmelerinin yatak sayısının 2020 yılında 592.314 iken 2024 yılında 559.870’e gerilediği görülmüştür. Bunun yanında 2024 yılında Güney Bohemya’daki konaklama işletmelerinin sayısının diğer bölgelere göre daha iyi durumda olduğu, buna karşın oda ve yatak sayılarında Prag’ın daha iyi durumda olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda misafir sayısının 2020 yılında 10.836.444 iken 2024 yılında 22.809.595’e, geceleme sayısının 2020 yılında 31.382.494 iken 2024 yılında 57.236.084’e yükseldiği görülmüştür. Misafir ve geceleme sayısında Prag’ın ilk sırada yer aldığı, ortalama geceleme sayısında Karlovy Vary’nin diğer bölgelere göre daha iyi durumda olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda Prag’ın turizmde brüt katma değer ve istihdam edilen kişi sayısı açısından diğer bölgelere göre açık ara önde olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırma sonucunda 2023 yılında Çekya’da en çok ilgi gören 10 çekim unsurundan dördünün Prag’da yer aldığı ve listenin ilk üç sırasında da Prag’daki çekim unsurlarının bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çekya, Turizm, Prag, Güney Bohemya, Karlovy Vary

Abstract

Czechia is a landlocked country located in Central Europe, bordered by Germany, Austria, Poland, and Slovakia. Its capital, Prague, is one of the most popular tourism destinations in the country. Administratively, Czechia is divided into 14 regions. A member of the European Union since May 1, 2004, the country attracts numerous visitors with its historical landmarks, natural beauty, thermal springs, gastronomic values, and other tourism assets. The aim of the research is to analyze Czechia’s tourism based on statistical data. Secondary data were utilized in the research. In the research, five-year data were used for some indicators, while annual data were used for others. The research findings indicate that Czechia has entered a recovery trend in international tourist arrivals and tourism receipts following the pandemic. It was also observed that the number of accommodation establishments in the country decreased from 10,699 in 2020 to 10,104 in 2024, while the number of rooms declined from 228,431 in 2020 to 216,691 in 2024, and the bed capacity of accommodation establishments fell from 592,314 in 2020 to 559,870 in 2024. Furthermore, it was determined that in 2024, the South Bohemia region had a higher number of accommodation establishments compared to other regions, whereas Prague ranked first in terms of room and bed capacity. It was also observed that the number of guests increased from 10,836,444 in 2020 to 22,809,595 in 2024, while the number of overnight stays rose from 31,382,494 in 2020 to 57,236,084 in 2024. It was found that Prague ranked first in terms of the number of visitors and overnight stays, while Karlovy Vary performed better than other regions in terms of average length of stay. At the same time, Prague was observed to be far ahead of other regions in terms of gross value added and the number of people employed in tourism. Furthermore, the research revealed that four of the ten most popular attractions in Czechia in 2023 were located in Prague, and that the top three positions on the list were also occupied by attractions in Prague.

Keywords: Czechia, Tourism, Prague, South Bohemia, Karlovy Vary

Giriş

Çekya; Orta Avrupa’da, Kuzey Yarımküre’nin ılıman kuşağının ortasında yer alan, denize kıyısı olmayan bir ülkedir. Başkenti Prag olan ülke; Almanya (810,3 km), Avusturya (466,3 km), Polonya (761,8 km) ve

^{**}Bu makale, 4–6 Mayıs 2025 tarihlerinde Prag/Çekya’da düzenlenen UMTEB – 17. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi’nde sunulan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

^{*}Sorumlu yazar: ayhandagdeviren@karatekin.edu.tr

DOI: 10.33083/joghat.2025.595

Slovakya (251,8 km) ile sınır komşusudur. 78.887 km² yüzölçümüne sahip Çekya, coğrafi olarak iki farklı dağ sisteminin kesişim noktasında yer almaktadır. Ülkenin batı ve orta kesimleri, tepeler ve dağlık alanlardan (Šumava, Bohemya Ormanı, Cüraf Dağları, Dev Dağlar, Kartal Dağları, Jeseníky Dağları) oluşan, geniş bir jeomorfolojik birim olan, “Çek Yaylası” ile kaplıdır. Batı Karpatlar’a ait Beskydy Dağları ise ülkenin doğu kesimlerine kadar uzanmaktadır. Ülkenin en yüksek noktası, Krkonoše Dağları’nda bulunan ve deniz seviyesinden 1602 metre yükseklikte yer alan Sněžka Dağı’dır. En düşük noktası ise deniz seviyesinden 115 metre yükseklikteki Hřensko yakınlarında Elbe Nehri’nin ülkeden çıkış yaptığı yerdir (Velvyslanectví České republiky ve Bratislavě, 2025). Ülkenin nüfusu 31 Aralık 2024 itibarıyla 10.909.500’dür (Czech Statistical Office, 2025a).

Çek devletin kökleri, tarihin çok derinlerine uzanır. 9. yüzyılda Çek prensliği kurulmuştur. 10. ve 11. yüzyıllarda prenslik, Moravya ve diğer bazı komşu toprakları da içine alarak güçlenmiştir. Orta Çağ Çek devletinin politik, ekonomik ve kültürel açıdan giderek önem kazanması, 1212 yılında krallık olarak ilan edilmesiyle sonuçlanmış ve bu önem, IV. Karl’ın (1346–1378) hükümdarlığı döneminde zirveye ulaşmıştır. 15. yüzyılda Katolikler ile teolog ve reformcu Jan Hus’un (1369–1415) öğretilerini izleyen reformist bir Hristiyan hareket olan Hussitler arasındaki dini savaşlar nedeniyle Çek toprakları büyük ölçüde zayıflamıştır. 1526 yılında Habsburglar, Çek tahtına çıkmış ve devlet, Avusturya monarşisine dâhil edilmiştir. Kanlı Otuz Yıl Savaşları sırasında (1618–1648) Çek toprakları harap olmuş ve nüfus, zorla yeniden Katolikleştirilmiştir. 1781 yılında II. Josef’in ekonomik reformları sayesinde dini hoşgörü sağlanmış ve verimsiz feodal ekonomi terk edilmiştir. 18. yüzyılın sonundan itibaren Çek toprakları hızla gelişmiş ve kademeli olarak Avusturya monarşisinin ekonomik üssü haline gelmiştir (Toušek vd., 2005: 7). 19. yüzyılın başlarında ise Çek endüstrisi hızla büyümüş, tekstil, şeker ve demir sanayileri büyük bir gelişme göstermiştir (Czech Universities, 2019).

Avusturya–Macaristan İmparatorluğu’nun I. Dünya Savaşı yenilgisi, 28 Ekim 1918’de Çekler ve Slovakların bağımsız bir devlet kurmasının yolunu açmıştır. Çekoslovakya Cumhuriyeti, dünyanın en gelişmiş on ülkesinden biri olurken yirmi yıllık demokrasi ve refah dönemi, Hitler Almanya’sının saldırganlığıyla sona ermiştir. Münih’teki konferans ve ardından Mart 1939’daki Alman işgali, bağımsız Çek devletinin sonunu getirmiştir (Embassy of the Czech Republic in Riyadh, 2025). II. Dünya Savaşı’ndan sonra yeniden kurulan cumhuriyet, Sovyet iktidar alanının bir parçası olmuştur. Şubat 1948’de komünistlerin iktidarı ele geçirmesinden 1989 yılındaki Kadife Devrimi’ne kadar Çekoslovakya, Çekoslovakya Komünist Partisi tarafından yönetilmiştir (Czech Universities, 2019). Komünist rejimin çöküşünden sonra Václav Havel tarafından temsil edilen uzun ekonomik, politik ve ahlaki yenilenme süreci başlamıştır. 1989 yılından sonraki ilk gelişme aşamasında ortak devlet içindeki Çekler ve Slovaklar arasındaki ilişkiler ve ülkenin geleneksel “Batı yanlısı” yönelimine geri dönüş meselesi, çözülmesi gereken başlıca konular olmuştur. Çek ve Slovak siyasi temsilcileri arasındaki anlaşmazlık ve gizli gerginlik, Çekoslovakya’nın parçalanmasına yol açmıştır (Toušek vd., 2005: 7). 1 Ocak 1993’te Çekoslovakya devleti, barışçıl bir şekilde Çek ve Slovak Cumhuriyetlerinden oluşan iki bağımsız devlete ayrılmıştır. Sonraki yıllarda Çek Cumhuriyeti; Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü’ne (1994), Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü’ne (1999) ve Avrupa Birliği’ne (2004) katılmıştır (Czech Universities, 2019).

Çek Cumhuriyeti’nin kendi içindeki değişiklikler söz konusu olduğunda kamu yönetiminin bölgesel yeniden yapılanmasının tamamlanması önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir. 1 Ocak 2001’de Çek Cumhuriyeti’nde 14 yeni bölge kurulmuştur. Bu bölgeler, daha yüksek düzeydeki yerel yönetim birimleri olarak yalnızca yerel özyönetimi temsil etmekle kalmayıp aynı zamanda devlet yönetiminin de bir parçasını oluşturmaktadır (Toušek vd., 2005: 7). 2016 yılında ise Çek Cumhuriyeti, “Çekya” kısa adını benimsemiştir (Auty vd., 2025).

Bu araştırmanın amacı, Çekya turizmini istatistiki veriler ışığında analiz etmektir. Turizmin ülkede uzun bir geçmişe sahip olması ve günümüzde Çek ekonomisine olan katkısının giderek artması, bu alanın önemini daha da artırmaktadır. Çekya; tarihi yapıları, doğal zenginlikleri, termal kaynakları, gastronomik değerleri ve çeşitli turizm unsurlarıyla her yıl çok sayıda turisti kendisine çekmektedir. Son dönemde yaşanan gelişmeler, ülkedeki turizm anlayışında niteliksel değişimleri de beraberinde getirmiştir. Ziyaretçilerin geleneksel tatil anlayışının ötesine geçerek alternatif turizm türlerine yönelmesi, sadece rekreasyona dayalı hizmetlerin değil; spor, eğitim gibi farklı alanlarla bağlantılı daha geniş bir hizmet yelpazesinin sunulmasına olanak sağlamaktadır. Özellikle dağ yürüyüşü ve bisiklet turları gibi doğa odaklı faaliyetler, son yıllarda öne çıkan turizm trendleri arasında yer almaktadır (Toušek vd., 2005: 45–46; Wikipedia, 2025). Prag, dünya çapında en çok turist çeken şehirlerden biridir. Şehirdeki önemli turistik yerler arasında Prag Kalesi, Vyšehrad, Karl Köprüsü, Eski Şehir Meydanı ve Astronomik Saat, Josefov Yahudi Mahallesi, Saray Bahçeleri, Belediye Binası, Petřín Tepesi, Bebek İsa Heykeli ve Estates Tiyatrosu bulunmaktadır (CzechTourism, 2023). Ayrıca

Karlovy Vary, Çekya'nın önde gelen kaplıca şehirlerinden biridir. 1918 yılında ileride Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olacak Mustafa Kemal Atatürk de tedavi amacıyla bir süre bu şehirde bulunmuştur. Diğer taraftan Çekya'nın turizm değerlerinden bazıları Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – UNESCO) Dünya Miras Listesine dâhil edilmiştir. Kültürel kategoride 1992 yılında Český Krumlov'un Tarihi Merkezi, Prag'ın Tarihi Merkezi ve Telč'in Tarihi Merkezi; 1994 yılında Zelená Hora'daki Nepomuklu Aziz John Hac Kilisesi; 1995 yılında Kutná Hora: Sedlec'teki Aziz Barbara Kilisesi ve Meryem Ana Katedrali'nin Bulunduğu Tarihi Kent Merkezi; 1996 yılında Lednice–Valtice Kültürel Peyzajı; 1998 yılında Kroměříž'deki Şato ve Bahçeler ile Holašovice Tarihi Köyü; 1999 yılında Litomyšl Şatosu; 2000 yılında Olomouc'taki Kutsal Üçlü Sütunu; 2001 yılında Brno'daki Tugendhat Villası; 2003 yılında Třebíč'teki Yahudi Mahallesi ve Aziz Procopius Bazilikası; 2019 yılında Erzgebirge/Krušnohoří Madencilik Bölgesi ve Kladruby nad Labem'de Tören Arabası Atlarının Yetiştirildiği ve Eğitildiği Peyzaj Alanı; 2021 yılında Avrupa'nın Büyük Kaplıca Yerleşimleri; 2023 yılında ise Žatec ve Saaz Şerbetçiotu Peyzajı, UNESCO Dünya Miras Listesine kaydedilmiştir. Ayrıca doğal kategoride 2007 yılında Karpatlar ve Avrupa'nın Diğer Bölgelerindeki Antik ve Bakır Kayın Ormanları UNESCO Dünya Miras Listesine dâhil edilmiştir (UNESCO, 2025). Dolayısıyla ülke, sahip olduğu zengin turizm varlıklarıyla dikkat çekmekte ve bu alandaki zenginliğiyle uluslararası ölçekte öne çıkmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada ikincil verilerden yararlanılmıştır. İkincil veriler, daha önce derlenmiş verilerdir. Bu tür veriler, hem nitel hem de nicel çalışmalarda; ayrıca betimleyici ve açıklayıcı çalışmalarda yaygın olarak kullanılabilir. Kullanılan veriler, hem biçimde olabileceği gibi daha önceden işlenmiş ve sınıflandırılmış şekilde de olabilir. İkincil verilerin en önemli avantajlarından biri, çalışmacının zaman ve bütçe sınırlılıklarına uygun olmalarıdır. Genellikle birincil verilere kıyasla çok daha düşük maliyetlidirler. Özellikle kamu kurumları tarafından düzenli olarak toplanan kapsamlı veri setlerinin bireysel çalışmacılar tarafından aynı biçimde elde edilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte ikincil veriler, yalnızca ekonomik ve pratik avantajları nedeniyle değil; aynı zamanda yeterli sayıda katılımcıya ulaşamama riskini ortadan kaldırmaları ve çalışmacıya kuramsal altyapıya daha fazla odaklanma olanağı sunmaları açısından da tercih edilmektedir (Altunışık vd., 2012: 76–77). Çekya turizminin istatistiki veriler bağlamında incelendiği bu çalışmada konaklama işletmelerinin sayısı, oda sayısı, yatak sayısı, doluluk oranı ile bölgelere göre turizmdeki brüt katma değer ve istihdam sayısında beş yıllık veriler kullanılmıştır. Ayrıca bölgelere göre konaklama işletmelerinin sayısı, oda sayısı, yatak sayısı ve doluluk oranı ile en çok ziyaret edilen turistik yerlerin aktarılmasında yıllık verilere yer verilmiştir. *Araştırma, ikincil veriler kullanılarak yürütüldüğü için etik kurul raporu gerektirmemektedir.*

Bulgular

Uluslararası Turist Sayısı ve Turizm Geliri

Tablo 1'de dünyadaki ve Çekya'daki uluslararası turist sayısı ve turizm geliri yer almaktadır. Verilere göre dünya genelinde uluslararası turist sayısı 2019 yılında 1 milyar 465 milyon iken pandemi nedeniyle 2020 yılında 406 milyona düşmüş, ardından yıllar içinde kademeli bir toparlanma göstererek 2023 yılında 1 milyar 305 milyona ulaşmıştır. Benzer şekilde dünya turizm gelirleri de 2019 yılında 1 trilyon 487 milyar ABD doları seviyesinden 2020'de 559 milyar dolara gerilemiş, 2023 yılı itibarıyla ise 1 trilyon 532 milyar dolara yükselmiştir. Çekya verilerine bakıldığında uluslararası turist sayısının 2019 yılında 14 milyon 651 bin kişi iken 2020'de 3 milyon 919 bin kişiye düştüğü, 2022'de yeniden artış göstererek 10 milyon 219 bin kişiye ulaştığı görülmektedir. Çekya'nın uluslararası turizm gelirleri de benzer bir eğilim göstermiş, 2019 yılında 7 milyar 302 milyon ABD doları iken 2020'de 3 milyar 595 milyon dolara gerilemiş ve 2023 yılında 7 milyar 879 milyon dolara yükselmiştir. Bu göstergeler, hem dünya genelinde hem de Çekya özelinde pandeminin turizm üzerindeki etkilerinin 2020 yılında belirgin şekilde hissedildiğini ve sonraki yıllarda toparlanma sürecinin başladığını ortaya koymaktadır.

Tablo 1. Dünyadaki ve Çekya'daki Uluslararası Turist Sayısı ve Turizm Geliri

Destinasyon	Birim	Uluslararası Turist Sayısı					Birim	Uluslararası Turizm Geliri				
		Yıllar						Yıllar				
		2019	2020	2021	2022	2023		2019	2020	2021	2022	2023
Dünya	Milyon	1.465	406	460	975	1.305	Milyar ABD Doları	1.487	559	639	1.133	1.532

Çekya	Bin	14.651	3.919	3.768	10.219	—	Milyon ABD Doları	7.302	3.595	3.085	5.565	7.879
-------	-----	--------	-------	-------	--------	---	-------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Kaynak: World Tourism Organization, 2024.

Konaklama İşletmelerinin Kapasitesi

Tablo 2’de 2020–2024 yılları arasında Çekya’daki konaklama işletmelerinin sayıları yer almaktadır. Verilere göre 2020 yılında 10.699 olan işletme sayısı, 2021 yılında 10.898’e yükselmiştir. Ancak sonraki yıllarda bu sayı azalmaya başlamış; 2022’de 10.652, 2023’te 10.293 ve 2024 yılında ise 10.104 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler doğrultusunda, söz konusu beş yıllık dönemde Çekya’daki konaklama işletmelerinin sayısında yaklaşık %5,6 oranında bir azalma meydana gelmiştir.

Tablo 2. Çekya’daki Konaklama İşletmelerinin Sayısı (2020–2024 Yılları)

Kategori	Yıllar				
	2020	2021	2022	2023	2024
Otel *****	68	69	71	75	77
Otel, motel ve gemi otel ****	819	809	837	842	850
Otel, motel ve gemi otel ***	1.586	1.589	1.587	1.528	1.502
Otel, motel ve gemi otel **	219	211	207	194	184
Otel, motel ve gemi otel *	113	112	112	100	93
Otel garni (Oda & Kahvaltı)	159	159	162	155	155
Pansiyon	4.527	4.736	4.555	4.373	4.255
Kamping	581	580	579	572	569
Tatil evi ⁺	314	321	305	291	286
Turistler için hostel	751	754	733	695	692
Diğerleri	1.562	1.558	1.504	1.468	1.441
Toplam	10.699	10.898	10.652	10.293	10.104

⁺Airbnb ve benzeri kısa süreli kiralama platformları bu kategoriye dâhil değildir.

Kaynak: Czech Statistical Office, 2025b.

Tablo 3’te 2020–2024 yılları arasında Çekya’daki konaklama işletmelerinin oda sayıları yer almaktadır. Verilere göre 2020 yılında 228.431 olan toplam oda sayısı, 2021 yılında 226.848’e düşmüş; 2022 yılında ise 227.695 ile sınırlı bir artış göstermiştir. Ancak bu artış sürdürülebilir olmamış ve oda sayısı 2023’te 220.420’ye, 2024 yılında ise 216.691’e gerilemiştir. Bu doğrultuda, beş yıllık dönemde konaklama işletmelerinin toplam oda sayısında yaklaşık %5,14 oranında bir azalma meydana gelmiştir.

Tablo 3. Çekya’daki Konaklama İşletmelerinin Oda Sayısı (2020–2024 Yılları)

Kategori	Yıllar				
	2020	2021	2022	2023	2024
Otel *****	7.932	7.976	8.389	8.415	8.590
Otel, motel ve gemi otel ****	46.050	45.371	47.985	46.964	47.954
Otel, motel ve gemi otel ***	50.246	49.611	50.110	47.561	45.858
Otel, motel ve gemi otel **	5.393	5.488	6.009	5.395	4.910
Otel, motel ve gemi otel *	2.283	2.303	2.143	1.904	1.812
Otel garni (Oda & Kahvaltı)	3.609	3.541	3.460	3.303	3.212
Pansiyon	46.261	47.179	46.020	43.978	42.433
Kamping	9.766	9.916	10.006	9.748	9.858
Tatil evi ⁺	7.131	7.011	6.751	6.493	6.227
Turistler için hostel	11.874	11.713	11.541	10.575	10.622
Diğerleri	37.886	36.739	35.281	36.084	35.215
Toplam	228.431	226.848	227.695	220.420	216.691

⁺Airbnb ve benzeri kısa süreli kiralama platformları bu kategoriye dâhil değildir.

Kaynak: Czech Statistical Office, 2025b.

Tablo 4’te 2020–2024 yılları arasında Çekya’daki konaklama işletmelerinin yatak sayıları yer almaktadır. Verilere göre 2020 yılında 592.314 olan toplam yatak sayısı, 2021 yılında 586.061’e gerilemiştir. 2022 yılında ise yatak sayısı hafif bir artışla 586.836’ya yükselmiş; ancak sonraki yıllarda yeniden düşüş eğilimine girerek

2023'te 567.195, 2024 yılında ise 559.870 olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler doğrultusunda, beş yıllık dönemde Çekya'daki konaklama işletmelerinin toplam yatak kapasitesinde yaklaşık %5,48 oranında bir azalma meydana gelmiştir.

Tablo 4. Çekya'daki Konaklama İşletmelerinin Yatak Sayısı (2020–2024 Yılları)

Kategori	Yıllar				
	2020	2021	2022	2023	2024
Otel *****	15.669	15.486	16.502	16.610	17.298
Otel, motel ve gemi otel ****	95.695	94.144	99.630	97.764	100.008
Otel, motel ve gemi otel ***	116.109	113.940	114.995	109.195	106.874
Otel, motel ve gemi otel **	14.118	13.884	14.905	13.457	12.400
Otel, motel ve gemi otel *	6.065	6.016	5.776	5.079	4.916
Otel garni (Oda & Kahvaltı)	11.273	8.349	8.193	7.815	7.659
Pansiyon	127.608	130.583	127.487	121.476	117.455
Kamping	36.073	36.622	36.771	36.139	36.197
Tatil evi ⁺	27.299	27.158	26.313	24.893	24.464
Turistler için hostel	39.009	38.043	37.340	34.521	34.446
Diğerleri	103.396	101.836	98.924	100.246	98.153
Toplam	592.314	586.061	586.836	567.195	559.870

⁺Airbnb ve benzeri kısa süreli kiralama platformları bu kategoriye dâhil değildir.

Kaynak: Czech Statistical Office, 2025b.

Tablo 5'te 2024 yılı itibarıyla Çekya'daki konaklama işletmelerinin bölgelere göre dağılımı; işletme, oda ve yatak sayılarıyla birlikte sunulmaktadır. Verilere göre 1.246 konaklama işletmesiyle Güney Bohemya ilk sırada yer almaktadır. Onu 1.125 işletmeyle Hradec Králové ve 1.005 işletmeyle Güney Moravya takip etmektedir. Liberec bölgesi 926 işletmeyle dördüncü, başkent Prag ise 827 işletmeyle beşinci sırada yer almaktadır. Öte yandan Prag, 43.789 oda ve 95.203 yatak kapasitesiyle açık ara ilk sırada yer almakta ve diğer tüm bölgeleri geride bırakmaktadır. Bu durum, Prag'ın Çekya turizminde merkezî ve uluslararası ölçekte öncü bir konumda bulunduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo 5. Bölgelere Göre Çekya'daki Konaklama İşletme Sayısı ile Oda ve Yatak Sayısı (2024 Yılı)

Bölge	Toplam		
	İşletme	Oda	Yatak
Prag	827	43.789	95.203
Merkez Bohemya	800	15.319	40.417
Güney Bohemya	1.246	20.792	60.575
Plzeň	553	10.609	28.907
Karlovy Vary	609	17.628	37.849
Ústí nad Labem	493	9.235	24.901
Liberec	926	14.444	44.287
Hradec Králové	1.125	18.459	52.609
Pardubice	366	6.647	19.143
Vysočina	460	8.742	25.589
Güney Moravya	1.005	18.791	47.388
Olomouc	533	10.033	26.241
Zlín	517	10.338	26.049
Moravya–Silezya	644	11.865	30.712
Çekya	10.104	216.691	559.870

Kaynak: Czech Statistical Office, 2025b.

Konaklama İşletmelerinin Doluluk Oranı

Tablo 6'da 2020–2024 yılları arasında Çekya'daki konaklama işletmelerine ait doluluk oranlarını yansıtan misafir sayısı, geceleme sayısı ve ortalama geceleme süresi verileri yer almaktadır. Verilere göre toplam misafir sayısı 2020 yılında 10.836.444 iken bu sayı yıllar içinde artarak 2021'de 11.383.601, 2022'de 19.424.164, 2023'te 21.977.671 ve 2024 yılında 22.809.595 olmuştur. Benzer şekilde, geceleme sayısı da 2020 yılında 31.382.494 iken bu değer 2021'de 31.924.242, 2022'de 50.599.312, 2023'te 55.842.471 ve 2024'te 57.236.084'e yükselmiştir. 2024 yılı verileri, yerleşik misafir sayısı ve geceleme süresinde bir önceki yıla göre hafif bir düşüş yaşandığını göstermektedir. Öte yandan 2021 yılında yerleşik olmayan (yabancı) misafirlerin sayısında ve geceleme süresinde bir azalma gözlemlenmiştir. Bu farklılıklar, pandemi sonrası toparlanma

sürecinin yabancı ve yerli turist grupları üzerinde farklı zamanlarda ve farklı yoğunlukta etkili olduğunu göstermektedir. Ortalama geceleme süresi ise yıllar içinde kademeli olarak azalmıştır. 2020 yılında 2,9 olan bu değer, 2021’de 2,8, 2022’de 2,6 ve 2023 ile 2024 yıllarında 2,5 olarak gerçekleşmiştir. Bu düşüş, turistlerin daha kısa süreli konaklamaları tercih ettiğine ve seyahat alışkanlıklarında değişim yaşandığına işaret etmektedir.

Tablo 6. Çekya’daki Konaklama İşletmelerinin Doluluk Oranı (2020–2024 Yılları)

Gösterge	Yıllar				
	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Misafir sayısı</i>					
Yerleşikler	8.052.274	8.813.943	12.080.764	12.418.741	12.332.067
Yerleşik olmayanlar	2.784.170	2.569.658	7.343.400	9.558.930	10.477.528
Toplam	10.836.444	11.383.601	19.424.164	21.977.671	22.809.595
<i>Geceleme sayısı</i>					
Yerleşikler	23.994.436	25.376.927	32.459.645	32.480.862	31.761.973
Yerleşik olmayanlar	7.388.058	6.547.315	18.139.667	23.361.609	25.474.111
Toplam	31.382.494	31.924.242	50.599.312	55.842.471	57.236.084
<i>Ortalama geceleme sayısı</i>					
Yerleşikler	3,0	2,9	2,7	2,6	2,6
Yerleşik olmayanlar	2,7	2,5	2,5	2,4	2,4
Toplam	2,9	2,8	2,6	2,5	2,5

Kaynak: Czech Statistical Office, 2025c.

Tablo 7’de 2024 yılı itibarıyla Çekya’daki konaklama işletmelerinin doluluk oranları bölgelere göre sunulmaktadır. Verilere göre Prag, 2024 yılında toplam 8.063.367 misafir ağırlamıştır. Bu misafirlerin 1.561.069’u yerleşik, 6.502.298’i ise yerleşik değildir. Aynı dönemde şehrin toplam geceleme sayısı 18.279.256 olarak kaydedilirken bu sayının 2.614.466’sı yerleşik, 15.664.790’ı ise yerleşik olmayan misafirler tarafından gerçekleştirilmiştir. Öte yandan, misafir başına ortalama geceleme sayısı bakımından Karlovy Vary bölgesi, diğer tüm bölgelerle kıyaslandığında en yüksek değere sahiptir. Bu durum, Karlovy Vary’nin uzun süreli konaklamaya dayalı sağlık turizmi ile öne çıkmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 7. Bölgelere Göre Çekya’daki Konaklama İşletmelerinin Doluluk Oranı (2024 Yılı)

Bölge	Misafir sayısı			Geceleme sayısı			Ortalama geceleme sayısı		
	Toplam	Yerleşikler	Yerleşik olmayanlar	Toplam	Yerleşikler	Yerleşik olmayanlar	Toplam	Yerleşikler	Yerleşik olmayanlar
Prag	8.063.367	1.561.069	6.502.298	18.279.256	2.614.466	15.664.790	2,3	1,7	2,4
Merkez	1.363.907	1.071.447	292.460	3.101.209	2.445.528	655.681	2,3	2,3	2,2
Bohemya									
Güney	1.749.686	1.234.825	514.861	4.607.854	3.588.869	1.018.985	2,6	2,9	2,0
Bohemya									
Plzeň	900.439	587.930	312.509	2.152.789	1.493.451	659.338	2,4	2,5	2,1
Karlovy Vary	1.390.673	635.376	755.297	5.202.098	2.327.595	2.874.503	3,7	3,7	3,8
Ústí nad Labem	632.829	422.880	209.949	1.607.895	1.107.532	500.363	2,5	2,6	2,4
Liberec	1.173.053	966.444	206.609	3.318.481	2.762.771	555.710	2,8	2,9	2,7
Hradec Králové	1.541.616	1.216.514	325.102	4.608.448	3.651.346	957.102	3,0	3,0	2,9
Pardubice	528.133	459.757	68.376	1.359.128	1.206.961	152.167	2,6	2,6	2,2
Vysočina	688.447	599.785	88.662	1.599.492	1.400.226	199.266	2,3	2,3	2,2
Güney	2.179.291	1.443.562	735.729	4.219.994	3.012.324	1.207.670	1,9	2,1	1,6
Moravya									
Olomouc	753.338	616.169	137.169	2.203.846	1.888.711	315.135	2,9	3,1	2,3
Zlín	819.930	703.925	116.005	2.226.220	1.982.819	243.401	2,7	2,8	2,1
Moravya–Silezya	1.024.886	812.384	212.502	2.749.374	2.279.374	470.000	2,7	2,8	2,2
Çekya	22.809.595	12.332.067	10.477.528	57.236.084	31.761.973	25.474.111	2,5	2,6	2,4

Kaynak: Czech Statistical Office, 2025c.

Bölgelere Göre Turizmin Brüt Katma Değeri ve Turizmde İstihdam Edilen Kişi Sayısı

Tablo 8’de 2018–2022 yılları arasında Çekya’nın turizm sektöründen elde ettiği brüt katma değerın bölgesel dağılımı yer almaktadır. Verilere göre Çekya’nın toplam turizm brüt katma değeri 2018 yılında 135,1 milyar Çek Korunası, 2019’da 144,8 milyar, 2020’de pandeminin etkisiyle 76,7 milyar, 2021’de 84,8 milyar ve 2022 yılında ise toparlanma sürecinin etkisiyle 134,3 milyar Çek Korunası olarak gerçekleşmiştir. Tabloda açıkça

görüldüğü üzere Prag, her yıl turizmden elde edilen brüt katma değerin en yüksek olduğu bölge konumundadır. Özellikle pandemi sonrası dönemde yeniden artış gösteren değerler, Prag'ın ülke turizmi açısından stratejik ve ekonomik önemini koruduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 8. Bölgelere Göre Çekya'nın Turizm Brüt Katma Değeri⁺ (2018–2022 Yılları)

Bölge	Yıllar				
	2018 (Milyon Çek Korunası)	2019 (Milyon Çek Korunası)	2020 (Milyon Çek Korunası)	2021 (Milyon Çek Korunası)	2022 (Milyon Çek Korunası)
Prag	49.996	53.227	21.167	24.747	46.483
Merkez Bohemya	12.319	13.317	8.021	8.529	12.614
Güney Bohemya	6.754	7.658	4.812	4.929	6.993
Plzeň	5.675	6.085	3.637	3.987	5.883
Karlovy Vary	4.787	4.912	2.487	2.716	4.173
Ústí nad Labem	5.558	5.961	3.459	3.961	5.663
Liberec	3.754	4.027	2.663	2.707	3.989
Hradec Králové	5.581	5.930	4.062	4.090	5.891
Pardubice	4.152	4.372	2.846	2.952	4.357
Vysočina	3.862	4.347	2.544	2.691	4.058
Güney Moravya	13.613	14.514	8.331	9.882	14.483
Olomouc	4.954	5.443	3.393	3.689	5.209
Zlín	4.608	4.978	3.322	3.492	4.958
Moravya–Silezya	9.463	9.981	5.975	6.432	9.585
Çekya	135.075	144.751	76.719	84.803	134.339

⁺Turizmin doğrudan brüt katma değeri (temel fiyatlar)

Kaynak: Czech Statistical Office, 2024.

Tablo 9'da 2018–2022 yılları arasında Çekya'da turizm sektöründe istihdam edilen kişi sayısının bölgelere göre dağılımı yer almaktadır. Verilere göre ülkede turizmde istihdam edilen kişi sayısı 2018 yılında 238.337, 2019 yılında 239.506, 2020 yılında 220.663, 2021 yılında 215.233 ve 2022 yılında 225.546 olarak gerçekleşmiştir. Pandemi kaynaklı düşüşlerin ardından 2022 yılında istihdamda kademeli bir toparlanma görülmüştür. Tablo incelendiğinde Prag'ın turizm sektöründe istihdam edilen kişi sayısı bakımından diğer tüm bölgelerin oldukça üzerinde olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, başkentin ülke turizmi açısından istihdam yaratma kapasitesi açısından da merkezi bir konumda bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 9. Bölgelere Göre Çekya'da Turizmde İstihdam Edilen Kişi Sayısı⁺ (2018–2022 Yılları)

Bölge	Yıllar				
	2018	2019	2020	2021	2022
Prag	65.458	65.958	57.226	54.387	56.438
Merkez Bohemya	22.164	22.051	20.914	20.905	22.074
Güney Bohemya	13.146	13.304	12.554	12.525	12.920
Plzeň	10.268	10.442	9.787	9.736	10.127
Karlovy Vary	12.295	12.205	10.724	9.684	11.205
Ústí nad Labem	12.370	12.360	11.830	11.825	12.334
Liberec	8.003	7.948	7.533	7.459	7.910
Hradec Králové	10.700	10.829	10.362	10.114	10.678
Pardubice	8.443	8.519	8.259	8.097	8.174
Vysočina	7.846	8.094	7.647	7.278	7.909
Güney Moravya	26.633	26.753	24.733	24.692	25.640
Olomouc	10.725	10.822	10.099	10.074	10.387
Zlín	9.877	9.942	9.600	9.596	9.912
Moravya–Silezya	20.408	20.280	19.394	18.860	19.839
Çekya	238.337	239.506	220.663	215.233	225.546

⁺Ana meslekte istihdam edilen yıllık ortalama kişi sayısı

Kaynak: Czech Statistical Office, 2024.

En Çok İlgi Gören Çekim Unsurları

Tablo 10'da 2023 yılı itibarıyla Çekya'da en çok ziyaret edilen 10 çekim unsuru yer almaktadır. Verilere göre en çok ilgi gören ilk üç çekim unsuru Prag'da yer almaktadır. Bunlar sırasıyla: 2 milyon 191 bin 800

ziyaretçiyle Prag Kalesi, 1 milyon 915 bin 700 ziyaretçiyle Petřín Füniküleri ve 1 milyon 358 bin 300 ziyaretçiyle Prag Hayvanat Bahçesidir. En çok ilgi gören diğer çekim unsurları ise sırasıyla 1 milyon 105 bin ziyaretçiyle Merkez Bohemya'daki Aquapalace Prag, 891 bin 700 ziyaretçiyle Moravya–Silezya'daki Aşağı Vítkovice, 837 bin 100 ziyaretçiyle Güney Moravya'daki Aqualand Moravya, 770 bin 700 ziyaretçiyle Zlín Hayvanat Bahçesi, 673 bin ziyaretçiyle Hradec Králové'deki Safari Parkı Dvůr Králové, 643 bin 100 ziyaretçiyle Prag'daki Petřín Gözlem Kulesi ve 612 bin 500 ziyaretçiyle Moravya–Silezya'daki Ostrava Hayvanat Bahçesi'dir. Bu veriler, başkent Prag'ın turizm açısından konumunu pekiştirirken, ülke genelinde özellikle eğlence parkları, hayvanat bahçeleri ve tematik alanlara olan yüksek ilgiyi de ortaya koymaktadır.

Tablo 10. Çekya'da En Çok İlgi Gören 10 Çekim Unsuru

Sıra No	Bölge	Çekim Unsuru	Kategori	Ziyaretçi Sayısı (Bin)
1	Prag	Prag Kalesi	Kaleler ve Şatolar	2.191,8
2	Prag	Petřín Füniküleri	Eğlenceli Taşımacılık	1.915,7
3	Prag	Prag Hayvanat Bahçesi	Hayvanat Bahçeleri, Bahçeler ve Akvaryumlar	1.358,3
4	Merkez Bohemya	Aquapalace Prag	Turistik Eğlence Yerleri	1.105,0
5	Moravya–Silezya	Aşağı Vítkovice	Bilim ve Teknoloji	891,7
6	Güney Moravya	Aqualand Moravya	Turistik Eğlence Yerleri	837,1
7	Zlín	Zlín Hayvanat Bahçesi	Hayvanat Bahçeleri, Bahçeler ve Akvaryumlar	770,7
8	Hradec Králové	Safari Parkı Dvůr Králové	Hayvanat Bahçeleri, Bahçeler ve Akvaryumlar	673,0
9	Prag	Petřín Gözlem Kulesi	Kuleler ve Gözlem Noktaları	643,1
10	Moravya–Silezya	Ostrava Hayvanat Bahçesi	Hayvanat Bahçeleri, Bahçeler ve Akvaryumlar	612,5

Kaynak: CzechTourism, 2024.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu araştırmada Çekya turizmi istatistiki veriler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar, ülkedeki konaklama kapasitesinin (işletme, oda ve yatak sayısı) son beş yılda genel olarak azalma eğilimi gösterdiğini; buna karşılık misafir ve geceleme sayılarında dikkat çekici artışlar yaşandığını ortaya koymaktadır. Bu durum, turizm sektöründe nicelikten çok nitelik yönünde bir dönüşüm yaşandığını ve daha az sayıda ancak daha verimli tesislerle daha fazla turistin ağırlandığını göstermektedir. 2024 yılı itibarıyla konaklama işletmesi sayısı açısından Güney Bohemya öne çıkarken oda ve yatak kapasitesinde Prag, açık ara lider konumdadır. Misafir ve geceleme sayısı bakımından da Prag, 8 milyonu aşkın misafir ve yaklaşık 18 milyon gecelemeyle tüm bölgelerin önünde yer almaktadır. Öte yandan Karlovy Vary, misafir başına ortalama geceleme sayısı bakımından en yüksek değere sahiptir. Bu durum, bölgenin sağlık turizmi odaklı uzun süreli konaklamalarda öne çıktığını göstermektedir. Turizmin ekonomik çıktıları açısından da benzer bir tablo söz konusudur. Prag, hem turizmden elde edilen brüt katma değer hem de turizm sektöründe istihdam edilen kişi sayısı bakımından diğer tüm bölgeleri önemli ölçüde geride bırakmaktadır. Pandemi nedeniyle 2020 ve 2021 yıllarında yaşanan düşüşlere rağmen 2022 yılında sektörde önemli bir toparlanma yaşanmış ve turizmin ekonomik katkısı büyük ölçüde 2019 seviyelerine yaklaşmıştır. Ziyaret edilen cazibe merkezleri açısından bakıldığında da benzer bir eğilim söz konusudur. 2023 yılı verilerine göre en çok ilgi gören ilk üç çekim unsurunun (Prag Kalesi, Petřín Füniküleri ve Prag Hayvanat Bahçesi) Prag'da yer alması, başkentin yalnızca konaklama ve gelir açısından değil, aynı zamanda turistik çekicilik açısından da merkezi bir konumda olduğunu göstermektedir.

Çek Turizm Ajansı, Çekya'daki diğer bölgelerin turizm değerleri konusunda farkındalığın yayılması için çalışsa da turistlerin çoğu hâlâ Prag'a yönelmektedir. Dolayısıyla Prag, Çekya turizminde önemli bir destinasyondur. Aşırı turizm, günümüzde Avrupa'daki pek çok şehir için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Prag, bu sorunu en çok yaşayan şehirlerden biridir. Özellikle tarihi merkezindeki yoğunluk, şehirde sürdürülebilir turizmi zorlaştırmaktadır. Prag'daki turist sayısının büyük olasılıkla artmaya devam edeceği öngörülmektedir; ancak gelecekte oluşabilecek olumsuz etkilerin önlenmesi adına detaylı bir önleme planı ile düzeltici tedbirlerin geliştirilmesi gerekmektedir (Vaníček, 2019: 34).

Turist akışını daha dengeli hâle getirmek için yönlendirme tabelalarının iyileştirilmesi, alternatif güzergâhların tanıtımı, ziyaretçilerin ve yerel halkın bilinçlendirilmesi önem taşımaktadır. Bazı tarihi ve kültürel alanlarda aşırı ziyaretçi yoğunluğunu önlemek için günlük ziyaretçi sınırlandırmaları uygulanabilir. Alternatif olarak yoğun olmayan dönemlerde giriş ücretleri düşürülebilir veya cazip yan etkinliklerle ziyaretçinin ilgisi başka alanlara kaydırılabilir (Vaníček, 2019: 44–45). Bölgesel turizm dengesinin sağlanabilmesi için Çekya'nın farklı bölgelerinde yer alan kültürel ve doğal değerlerin tanıtımına daha fazla önem verilmelidir. Tanıtım ve yönlendirme faaliyetleri yalnızca yüksek ziyaretçi çeken destinasyonlara değil, aynı zamanda katma değer yaratan ve sürdürülebilir turizm profiline sahip ziyaretçilere yönelik olarak şekillendirilmelidir. Öte yandan turizm sektöründeki gelişmelerin yalnızca Avrupa ülkelerinin ekonomik performansına bağlı olmadığı, Amerika kıtası ile Orta Doğu'daki sosyoekonomik eğilimlerden de doğrudan etkilendiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bölgeler, Çekya için hâlen yeterince değerlendirilmemiş önemli bir potansiyele sahiptir ve bu doğrultuda tanıtım stratejilerinin söz konusu pazarlara yönlendirilmesi gerekmektedir (Zeman, 2024: 4).

Çekya turizminin uzun vadeli büyüme ve sürdürülebilirlik hedeflerini desteklemede stratejik yaklaşımlar merkezi bir rol oynamaktadır. Bu çerçevede Çek Turizm Ajansının 2021–2025 stratejisi, ülkenin turizmde sürdürülebilir gelişimini ve uluslararası rekabet gücünü artırmayı hedefleyen bütüncül bir yapıya sahiptir. Strateji kapsamında kurumsal hedefler arasında Çekya markasının ülke çapında tutarlı ve koordineli bir şekilde oluşturulması ile marka konumlandırmasının sağlanması ve stratejik ortaklıkların güçlendirilmesi yer almaktadır. Ajans, faaliyet önceliklerini belirleyerek turizmde yenilikleri desteklemekte, bölgeler ve girişimcilerle koordineli eğitim ve araştırma programları yürütmekte ve yurtdışındaki güçlü temsilcilik ağı aracılığıyla uluslararası iş birliklerini teşvik etmektedir. Destinasyon açısından ise dijitalleşme kapsamında ziyaretçi yönetiminin etkinleştirilmesini ve destinasyonun çevrimiçi olarak tanıtılmasını; etkili destinasyon yönetimi için sürdürülebilir turizm uygulamalarının hayata geçirilmesini, bölgelerde özel turizm tekliflerinin hazırlanmasına destek verilmesini ve hedefe yönelik pazarlamanın gerçekleştirilmesini, ziyaretçi deneyiminin maksimuma çıkarılması için hizmet kalitesinin artırılmasını, erişilebilir turizmin sağlanmasını ve turizm deneyimi yönetiminin geliştirilmesini hedeflemektedir (CzechTourism, 2025). “Başkent Prag için Inbound Turizm Stratejisi 2024–2027” de ise kentin turizm vizyonu *Kârlı Prag, Dayanıklı Prag, Stratejik Olarak Geliştirilen Prag ve Sürdürülebilir Prag* olmak üzere dört temel eksen üzerinde şekillendirilmektedir. *Kârlı Prag* ile turizm gelirlerinin artırılması ve bu kaynakların kültürel, sosyal ve ekonomik gelişime dönüştürülmesi hedeflenmektedir. *Dayanıklı Prag* ile pandemi sonrası deneyimlerden öğrenilerek küresel krizlere karşı dayanıklı, güvenli ve istikrarlı bir destinasyon kimliği oluşturulmaktadır. *Stratejik Olarak Geliştirilen Prag* ile kongre turizmi tesisleri, yüksek standartlı oteller, havaalanı bağlantıları ve çağdaş mimari yatırımlarıyla kentin altyapısını güçlendirerek hem ziyaretçiler hem yatırımcılar için cazip bir ortam yaratılmaktadır. Son olarak *Sürdürülebilir Prag* ile kültürel ve doğal mirasın korunması, çevre dostu uygulamaların yaygınlaştırılması ve toplulukların desteklenmesiyle turizmin çevresel, sosyal ve ekonomik açıdan dengeli bir şekilde gelişmesi hedeflenmektedir. Bu bütüncül yaklaşımla Prag, her ziyaretin kente katkı sunduğu, kimliğini güçlendirdiği ve küresel ölçekte örnek teşkil ettiği bir destinasyon olarak konumlandırılmaktadır (Prague City Tourism, 2024).

Sonuç olarak Çekya, sahip olduğu güçlü turizm altyapısı, tarihi ve kültürel mirası, doğal güzellikleri ve uluslararası bilinirliği sayesinde Avrupa'nın önde gelen turizm destinasyonları arasında yer almaya devam etmektedir. Ancak bu gelişimin uzun vadeli ve sürdürülebilir biçimde yönetilebilmesi için nitelikli, dengeli ve çevresel hassasiyeti gözeten turizm politikalarının benimsenmesi büyük önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı* (7. baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Auty, R., Carter, F. W., Blazek, M., Hauner, M., Zeman, Z., ve Osborne, R. H. (2025). *Czech Republic*. Erişim tarihi: 12.05.2025, <https://www.britannica.com/place/Czech-Republic>.
- Czech Statistical Office. (2024). *Regional tourism satellite account*. Erişim tarihi: 09.04.2025, https://csu.gov.cz/produkty/rtsa_ts.
- Czech Statistical Office. (2025a). *Basic data*. Erişim tarihi: 12.04.2025, <https://csu.gov.cz/basic-data?pocet=10&start=0&podskupiny=131&razeni=-datumVydani>.
- Czech Statistical Office. (2025b). *Capacity of collective accommodation establishments*. Erişim tarihi: 09.04.2025, <https://csu.gov.cz/capacity-of-collective-accommodation-establishments?pocet=10&start=0&podskupiny=021&razeni=-datumVydani>.

- Czech Statistical Office. (2025c). *Occupancy in collective accommodation establishments*. Erişim tarihi: 09.04.2025, <https://csu.gov.cz/occupancy-in-collective-accommodation-establishments?pocet=10&start=0&podskupiny=022&razeni=-datumVydani>.
- CzechTourism. (2023). *Best of Czechia* [Brochure].
- CzechTourism. (2024). *Number of visitors to tourist attractions in 2023*. Erişim tarihi: 22.03.2025, https://tourdata.cz/wp-content/uploads/2024/12/Final-grafika-NTC_2023_EN.pdf.
- CzechTourism. (2025). *Strategy of the Czech Tourism Agency and Czech Republic Destination for 2021–2025*. Erişim tarihi: 10.12.2025, <https://www.czechtourism.cz/en-US/ed00e553-75f0-46b6-9c56-33335738344f/page/strategie-a-koncepce>.
- Czech Universities. (2019). *A brief history of the Czech Republic*. Erişim tarihi: 10.05.2025, https://www.czechuniversities.com/article/a-brief-history-of-the-czech-republic?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=%5BSRCH%5D%20General&utm_id=21102239170&gad_source=1&gad_campaignid=21102239170&gbraid=0AAAAACpVZ_XHjffEVUnAb32YPys2wk4I--&gclid=EAIaIQobChMI7O_cytebjQMvagsGAB3ILiScEAAAYASAAEgJ4gvD_BwE.
- Embassy of the Czech Republic in Riyadh. (2025). *Brief history of the Czech Republic*. Erişim tarihi: 28.04.2025, https://mzv.gov.cz/riyadh/en/information_about_the_czech_republic/brief_history_of_the_czech_republic.html.
- Prague City Tourism. (2024). *With respect for Prague: Inbound tourism strategy for the capital city of Prague 2024–2027*. Erişim tarihi: 08.12.2025, <https://praguecitytourism.com/about-us/tourism-strategy/>.
- Toušek, V., Smolová, I., Fňukal, M., Jurek, M., ve Klapka, P. (2005). *Czech Republic: Portraits of regions*. Ministry for Regional development of the Czech Republic
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2025). *About world heritage*. Erişim tarihi: 08.04.2025, <https://whc.unesco.org/en/about/>.
- Vaníček, J. (2019). Disparities in urban tourism in the Czech Republic. *Czech Journal of Tourism*, 8(1), 33–47. DOI: 10.2478/cjot-2019-0003
- Velvyslanectví České republiky ve Bratislavě. (2025). *Základní informace o ČR.* Erişim tarihi: 27.04.2025, https://mzv.gov.cz/bratislava/cz/cr_a_eu/zakladni_informace_o_cr/index.html.
- Wikipedia. (2025). *Tourism in the Czech Republic*. Erişim tarihi: 28.04.2025, https://en.wikipedia.org/wiki/Tourism_in_the_Czech_Republic#cite_note-6.
- World Tourism Organization. (2024). *International tourism highlights* (2024 edition). Madrid: UN Tourism. DOI: 10.18111/9789284425808
- Zeman, M. (2024, August 27). *Analysis-What is next for Czech tourism?* Politika a Společnost. Erişim tarihi: 25.03.2025, <https://www.politikaspolecnost.cz/en/analyzy/what-is-next-for-czech-tourism/>.